

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาประวัติ และผลงานวรรณกรรมชุดธรรมโฆษณ
ของพุทธทาสภิกขุ และศึกษานิพนธ์ที่ปรากฏในวรรณกรรมชุดธรรมโฆษณของพุทธทาสภิกขุ
ผลจากการวิจัย สรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

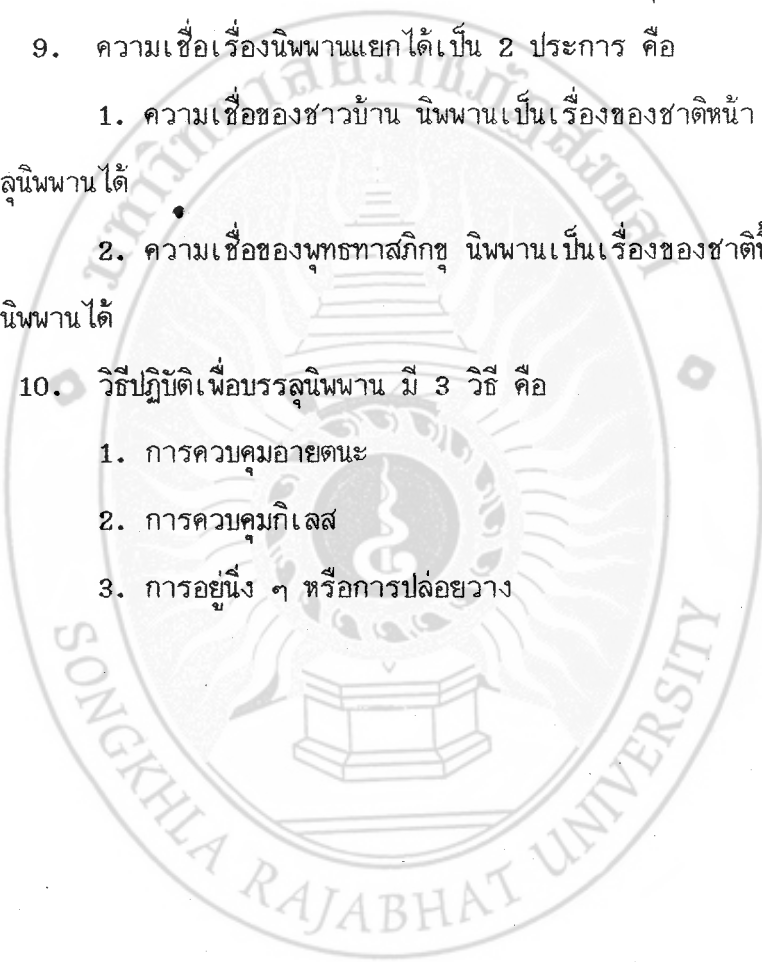
1. พุทธทาสภิกขุ เป็นนักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนาที่มีผลงานทางวรรณกรรม
มากมาย ผลงานที่เด่น คือ วรรณกรรมชุดธรรมโฆษณของพุทธทาสภิกขุ ซึ่งปัจจุบัน (พ.ศ.
2535) มีถึง 59 เล่ม
2. นิพนธ์เป็นหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ที่พุทธทาสภิกขุย้ำเน้นอธิบาย
รายละเอียดมากที่สุดข้อหนึ่ง ปรากฏในวรรณกรรมที่ศึกษาทุกเล่ม
3. ผลจากการศึกษานิพนธ์ สรุปได้เป็น 10 ประเด็น คือ
 1. ความเป็นมาและพัฒนาการของนิพนธ์ แบ่งได้ 3 ยุค คือ
 1. นิพนธ์ของวัตถุ
 2. นิพนธ์ของสัตว์
 3. นิพนธ์ของมนุษย์
 2. ความหมายของนิพนธ์ แบ่งได้ 3 ความหมาย คือ
 1. ความหมายตามรูปศัพท์
 2. ความหมายตามความเข้าใจของคนทั่วไป
 3. ความหมายตามบัญญัติของพระพุทธศาสนา
 3. นิยามของนิพนธ์แบ่งได้เป็น 3 ประเภท สัมพันธ์กัน คือ
 1. นิยามที่สัมพันธ์กับความดับ
 2. นิยามที่สัมพันธ์กับความว่าง
 3. นิยามที่สัมพันธ์กับคำอื่น ๆ
 4. ลักษณะของนิพนธ์ คือ นิพนธ์เป็นนิโรธธาตุปราศจากการปรุงแต่ง
มีอยู่ตลอดเวลา เป็นที่ดับของสังขารทั้งปวง

5. ไฉนของนิพนธ์ที่ปรากฏ มี 46 คำ
6. ประเภทของนิพนธ์ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ
 1. นิพนธ์ชั่วคราว ได้แก่ ตังคณิพนธ์ และวิกขมณนิพนธ์
 2. นิพนธ์จริง ได้แก่ สุปาทีเสสนิพนธ์ และอนุปาทีเสสนิพนธ์
7. ความสำคัญของนิพนธ์ คือ นิพนธ์เป็นแก่นสารของพระพุทธศาสนา
8. ประโยชน์ของนิพนธ์ คือ นิพนธ์เป็นเครื่องดับทุกข์
9. ความเชื่อเรื่องนิพนธ์แยกได้เป็น 2 ประการ คือ
 1. ความเชื่อของชาวบ้าน นิพนธ์เป็นเรื่องราวของชาติหน้า คนธรรมดา

ไม่สามารถบรรลุนิพนธ์ได้

2. ความเชื่อของพุทธศาสนิกชน นิพนธ์เป็นเรื่องราวของชาตินี้ ทุกคนมีบารมีที่จะบรรลุนิพนธ์ได้

10. วิธีปฏิบัติเพื่อบรรลุนิพนธ์ มี 3 วิธี คือ
 1. การควบคุมอายตนะ
 2. การควบคุมกิเลส
 3. การอยู่หนึ่ง ๆ หรือการปล่อยวาง

Abstract

The aims of the study are to review Buddhadas' biography and his literary work "Dhamma Ghosana" series and to examine the particular interpretation of Nibbhana which appears in this series.

The results of the study are :

1. Of all the great literary works of Buddhadas, the "Dhamma Ghosana" series stands out as the most important. It consists, at this point, of 59 volumes.

2. The importance and central position of Nibbhana principle are reflected by Buddhadas' repeated and careful examinations of this principle through out the Series.

3. Buddhadas' examination of Nibbhana shows 10 characteristics :

1) The background and development of Nibbhana is divided into 3 periods.

(1) Nibbhana of Materials

(2) Nibbhana of Animals

(3) Nibbhana of Human Beings

2) The three meanings of Nibbhana :

(1) The meaning according to dictionary

(2) The meaning according to man's interpretation

(3) The meaning according to Buddhism's definition

3) The three aspects of Nibbhana's definition :

(1) The definition as related to Extinction

- (2) The definition as related to Voidness
- (3) The definition as related to other words
- 4) Nibbhana is achieved through Niroadha (the extinction of desire, hatred, illusion and obsession)
- 5) There are 46 synonyms for Nibbhana.
- 6) There are two types of Nibbhana.
 - (1) Momentary Nibbhana
 - (2) Absolute Nibbhana
- 7) Nibbhana is the central principle of Buddhism.
- 8) Nibbhana can be used as a path to the cessation of Dukkha.
- 9) The beliefs about Nibbhana include :
 - (1) The general belief is that Nibbhana can be obtained only after death and only a certain kind of person can obtain it.
 - (2) Buddhadas believes that Nibbhana can be obtained by anyone in the present life.
- 10) Three paths leading to the realization of Nibbhana :
 - (1) The control of the six sense organs.
 - (2) The control of desire.
 - (3) The freedom from attachment to Self.

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะได้รับการแนะนำและได้รับความกรุณาช่วยเหลือจากผู้มีพระคุณหลายท่าน

ขอกราบขอบคุณ อาจารย์จำเริญ แสงดวงแข อาจารย์สมใจ ศรีนวล อาจารย์ประโยชน์ เรืองโรจน์ อาจารย์พรศักดิ์ พรหมแก้ว อาจารย์สุภาคย์ อินทร์ทองคง อาจารย์ประพันธ์ อัมพันธ์ประสิทธิ์ อาจารย์ ดร.จันทัส ทองช่วย รศ.ปรีชา ทิชนพงศ์ ผศ.ดร.บันลือ ถิ่นพังกา รศ.ดร.ธีรวุฒิ ประทุมทรัพย์รัตน์ รศ.อุดม หนูทอง ศจ.กระแสร์ มาลาภรณ์ และ ศจ.สุธิวรงค์ พงศ์ไพบุลย์ ซึ่งเป็นผู้สอนผู้วิจัยให้มีความรู้ความคิด ตระหนักในคุณค่าของสหวิทยาการและภูมิปัญญาไทย

ขอกราบขอบคุณ ผศ.ดร.อาภรณ์ เชื้อประไพศิลป์ และ ศจ.สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ที่กรุณาแนะนำ ตั้งข้อสังเกตประการ ซึ่งช่วยให้งานวิจัยนี้สมบูรณ์ขึ้น

ขอขอบคุณอาจารย์ประสิทธิ์ ศรีสมุทร และคุณวิชัย โชติรังสิยากุล ที่กรุณาช่วยเหลือด้านเอกสารข้อมูล

ขอขอบคุณอาจารย์สุธนา อ่องคณา ที่กรุณาช่วยพิมพ์งานชิ้นนี้ ด้วยความรัก และเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบคุณเจ้าของความรู้ความคิดที่ปรากฏในงานวิจัยนี้ทุกท่าน ความรู้ความคิดของท่านเป็นพื้นฐานให้ผู้วิจัยเกิดความรู้ ความคิด มีโอกาสสะสม วิเคราะห์ สร้างสรรค์ และสืบต่อความรู้ความคิดนั้น

ขอขอบคุณศูนย์วิจัยและบริการการศึกษา วิทยาลัยครูสงขลา ที่กรุณาให้ทุนสนับสนุนด้านการพิมพ์

ผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยชิ้นนี้ จะมีส่วนเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ เห็นความสำคัญ และตระหนักในคุณค่าของนิพพานอันเป็นแก่นสารของพระพุทธศาสนาและชีวิตสืบไป

เกษม ขนานแก้ว